

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Het onuitputtelijke wonder van Bethlehem

'En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond....'

Johannes 1:14

We mogen samen weer overdenken de geboorte van Gods Zoon. Misschien zegt u wel: 'Kan een feit van zoveel eeuwen geleden nog wel nieuwe stof geven tot herdenking? Elk jaar opnieuw wordt het geboodschap in Gods huis. Elk jaar opnieuw wordt het op allerlei manier gevierd. Moet daar de glans en de kracht niet van afgaan?'

Och, bij velen is dat in wezen zo. Zij spreken wel van het Kind in de kribbe en proberen in de sfeer van deze dagen te komen. Maar men gaat voorbij aan het wonder en ziet niet waarom dit Kind moest komen. Er is geen erkenning voor God van de ongerechtigheid en schuld en daarom ook niet van de liefde Gods bewezen in de zending van Zijn Zoon. Dan kan er geen glans en kracht liggen in de viering van dit feit. Het is eindelijk een Kerstfeest van benedenuit, dat met een paar dagen voorbij is. Maar voor wie, in waarheid, het wonder van het Godsgeschenk in de kribbe werkelijkheid wordt, voor die krijgt dit heilsfeit een onuitputtelijke inhoud.

Dan spreekt het wonder, van-God-uit. En aan de beleving van dat wonder komt nooit een eind.

De evangelist Johannes vertolkt dat wonder. Hij brengt net zo goed het Evangelie van de geboorte als Lucas. Niet door het vermelden van de geschiedenis, waarnaar we zo graag in deze dagen horen. Maar in de boodschap van de achtergrond in God Zelf. Zijn evangelie is de sleutel tot de anderen. De Heilige Geest heeft hem geïnspireerd om de diepte van het wonder te boodschappen. Hij predikt de geboren Koning in dit Woord: 'En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond....'

Het Woord! Zó noemt de apostel

Johannes de Christus. Hij sprak maar niet het Woord. Hij was en is het Woord. Dat Woord was er al. Van eeuwigheid was het bij God. Het is Zelf God. Dat Woord is openbaar gekomen bij de Schepping. Alles is er door Hem. In dat Woord is het leven en het licht. De oorsprong van het Kind van Bethlehem gaat terug naar de eeuwigheid.

Maar nu wat wonder. In deze wereld, waarin het licht door onze schuld in donkerheid is veranderd, waar het leven de dood is geworden, daar wordt dit waar: 'En het Woord is vlees geworden'. Tekenend is hier het woordje 'en'. Er is een vervolg voor een verloren zondaar. Van zijn kant verloren. Niets meer te verwachten. Het licht gedoofd. Het leven kwijtgeraakt. Maar nu gaat God opnieuw beginnen in het vleesgeworden Woord. Het Woord vlees! Wat een geweldige tegenstelling. Het Woord dat is het eeuwige, het onvergankelijke. In het Woord is het licht en het leven. En dan.... het vlees. Dat is het sterfelijke en het vergankelijke. 'Alle vlees is als gras en al zijn heerlijkheid als een bloem des velds'. Wat wij nog aanzien voor heerlijkheid in allerlei eigenschappen van de mens is uiteindelijk niets tegenover de Heilige God. Vlees.... het tekent het bestaan van een zondaar. Dat bestaan is van God gescheiden. Wij hebben God verlaten. We leven buiten God. Vol zwakte, vol van verdorvenheid is ons bestaan. Het is niets anders dan verwerpelijk voor God.

Hoe kan het?! Toch is het waar. Als het Kind van Bethlehem geboren wordt, schrijft God boven de kribbe: 'Het Woord is vlees geworden. Met ons ellendig vlees en bloed, bekleedt Zich hier het eeuwig goed' (Luther). In dat vlees is God ingedaald, het eeuwige Gods Woord. Hij verandert niet in vlees. Hij is gebleven wat Hij was: het Woord. Hij is geworden, wat Hij niet was: vlees. Juist dat grote verschil

spreekt van Zijn diepe vernedering. En daarachter en daarin wordt de peilloze liefde gepredikt van Gods Zoon in Zijn nederdalen in deze diep-verloren wereld. Wij kunnen proberen in onze woorden weer te geven wat dat betekent, maar dat zijn toch onze woorden te arm voor: zo onuitputtelijk is het wonder van Zijn komen. Vrijwillige liefde is het, Die Hem gebracht heeft in de kribbe en in deze duisternis.

Is dat ooit voor u een wonder geworden? Dat het een wonder is, dat zegt onze mond gemakkelijk genoeg. Zo orthodox zijn wij wel! Wij weten het van jongsaf. Maar zo zijn we niet voor God. Voor God zijn we eigenlijk vijanden van dat wonder. Willen we niet bekennen vlees te zijn. Vallen we niet in de schuld tegenover de Heere. O, Hij is ook vlees geworden om Zijn Geest te verwerven. Die Geest, Die neerdaalt op het vlees, en het vlees ontdekt en in zijn armoede en ellende voor God brengt. Gelukkig, die dat in waarheid verstaat op Kerstfeest. Geen Kerstfeest zonder te leren: 'Vanuit mij nooit; vanuit mijn vlees geen goeds.' Die krijgen dat wonder nodig. Voor die wordt het zo name-loos groot: 'Het Woord is vlees geworden'. Die leren meer en meer in dat licht het wonder spellen. Het wonder van de liefde Gods, waardoor Hij is gaan wonen onder verloren mensenkinderen.

Nee, Johannes is nog niet klaar met het boodschappen van het wonder: 'En heeft onder ons gewoond'. Vertaald kan ook worden: 'En Hij heeft onder ons getabernakeld'. Vanaf de Sinaï tot in het land der belofte heeft God willen wonen temidden van Israël in de tabernakel, de tent der samenkomst. Dat is nu vervuld in Hem, Die voor een tijd is gaan wonen onder schuldige mensenkinderen. Temidden van doden. Van dwazen en ongehoorzamen. Van mensen die uit zichzelf niet naar God

vragen en alleen maar tegen Hem ingaan. Wij wonen niet graag in een beruchte straat, waarvan de bewoners met verachting worden aangezien. In het midden van zulken heeft Hij willen wonen om Gods heerlijkheid te openbaren. O, het was niet vreemd geweest, als God was neergedaald om die 'ons' te verteren met de stralen van Zijn Goddelijke heiligheid. Het was alleen maar recht geweest. En nu gaat Hij voor hen, uit louter welbehagen, in de tijd van Zijn inwoning voor de schuld van zulke zondaren de prijs betalen, die zij tot in der eeuwigheid niet kunnen voldoen. Nu gaat Hij op deze gevloekte aarde de gemeenschap verwerven, die zij zijn kwijtgeraakt. Nu gaat Hij voor onreinen en onheiligen, die het met schaamte leren bekennen dat ze niet anders zijn, heiligheid kopen, zodat ze zonder vlek en rimpel voor God gesteld zullen worden. Dat blijft er

enkel liefde en enkel welbehagen over. De liefde des Vaders dat Hij hem daarin deed nederdalen. De liefde des Zoons dat Hij zo'n volk verkoren heeft om daaronder te wonen. De liefde des Heiligen Geestes, Die naar Gods vrije gunst zondaren onderwijst in wie zij zijn en in dit Gods geschenk het uitzicht op het eeuwige leven ontsluit, alleen door gerechtigheid uit Hem. Zult gij zó Kerstfeest vieren? Of hebt u genoeg aan alles wat aan de buitenkant is? We kunnen er veel over klagen dat zovelen opgaan in allerlei dat met dit heilsfeest niets te maken heeft. Het is inderdaad een vertoon van armoede. Maar.... hoe is het met ons? Als wij niet anders hebben dan een beetje gevoel en sfeer of vrome stemming zonder meer, dan blijft er ook niets over van wat dit heilsfeest betekent. De Heere roept vanwege het vleesgeworden Woord in het heden der genade verloren zondaren. Hij is de Machtige om zondarsharten te verbreken. Ga er niet aan voorbij. De poorten van Bethlehem zijn open

om tot God te vluchten, in de komst van dit Kind.

Zalig, Die Hem zo door een waar geloof mag omhelzen als het vleesgeworden Woord. Uw weg gaat door deze aardse woestijn. Vaak vol moeiten en strijd. Vol van aanvechting. Vol van allerlei noden. Zo is de weg van Gods Kerk hier op aarde. Maar het is de weg waarop Hij Zijn voetstappen heeft willen zetten. Daarin ligt de kracht en troost. Hij heeft onder hen willen zijn! Door de bediening des Geestes wordt de kracht er van gekend. Maar om Hem, die van boven-uit heeft willen neerdalen is er ook uitzicht op hemelse zaligheid. Hij leidt hen door dit tranendal naar de eeuwige gemeenschap met God. Dan zal God eeuwig bij hen wonen. Dan wordt het eeuwig waar: 'Ziet, de tabernakel Gods is bij de mensen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn, en God Zelf zal bij hen en hun God zijn.

Wijlen Ds. D. Slagboom

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

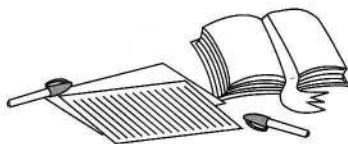
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar.

Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een kerstmeditatie geplaatst van wijlen ds. D. Slagboom over Johannes 1:14. Ds. M.C. Tanis schrijft over het aanzitten aan het Avondmaal. Ds. J.M.J. Kieviet besluit de bespreking van het boek "Afwachten of verwachten" van dr. K. van der Zwaag. Ds. P. van Zonneveld schrijft opnieuw "een brief aan ouders." Ds. K. Hoefnagel behandelt in de vragenrubriek de vraag of een ambtsdrager na schuldbelijdenis over een begane openbare zonde en censurering weer in het ambt kan dienen. Ds. P. den Butter gaat verder met het schrijven over de Filippenzenbrief.

Ds. P. van Zonneveld

We vernamen dat er toch nog klachten zijn wat de rug betreft en dat het daardoor waarschijnlijk noodzakelijk is dat er over ongeveer een half jaar nogmaals een operatie plaats zal vinden. Voordat dit heeft plaatsgevonden kan er van preken helaas geen sprake zijn. Maar ds. Van Zonneveld

mag het op de juiste wijze verwerken; wat de Heere doet is goed. We wensen hem en zijn vrouw van harte sterkte en Gods nabijheid toe in deze weg.

Geboorte

Ook in ons blad willen we niet voorbijgaan aan de geboorte van een dochtertje bij prins Willem-Alexander en prinses Maxima genaamd Catharina-Amalia Beatrix Carmen Victoria met de roepnaam Amalia. Dat is reden tot blijdschap en verwondering. Moge de kleine voorspoedig opgroeien. We willen aansluiten bij de wens die wij lezen dat het prinsesje "gezegend mag worden en tot een zegen mag zijn." Er is een historische band tussen het huis van Oranje en Nederland. Het huis van Oranje is nauw verbonden met de vrijheidsstrijd van de kerk der hervorming. Met name Willem van Oranje is van grote betekenis geweest. Maar ook anderen hebben een plaats mogen innemen. Moge de band tussen Nederland en Oranje bestendig worden tot in lengte van jaren.

Kerstdagen en jaarwisseling.

We zijn al weer bijna aan het einde van het jaar 2003 gekomen nu we dit schrijven. De Heere schenke Zijn onmisbare zegen over de prediking zowel op de Kerstdagen als bij de jaar-

wisseling. De Heere verbindt ook Zijn zegen aan alles wat op de verenigingen en op de zondagsscholen wordt gedaan. We leven met hen mee voor wie de Kerstdagen en de jaarwisseling niet gemakkelijk zijn. We denken aan hen die aan de geopende groeve hebben gestaan en aan anderen die eenzaam en alleen zijn. Moge de nabijheid des Heeren afgesmeekt en ondervonden worden. De Heere geve dat de arbeid aan ons blad ook in het nieuwe jaar weer zal mogen voortgaan. De leden van de redactie, de leden van de commissie en medewer-

kers uit de kerken alsook degenen die de druk van ons blad steeds keurig verzorgen van harte al het nodige toegewenst.

Verschijningsdatum volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal in verband met de Kerstdagen en de jaarwisseling D.V. over drie weken donderdag 8 januari 2004 verschijnen. Copy graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH.

AFWACHTEN OF VERWACHTEN? (4, SLOT)

In dit artikel geef ik nog één keer aandacht aan het omvangrijke en spraakmakende boek van dr. K. van der Zwaag *'Afwachten of verwachten?'*. De vorige bijdragen gaven in het kort iets uit de inhoud weer. Nu kom ik tot enkele opmerkingen van weging en beoordeling. Ik doe dat dit keer puntsgewijs.

1. Ik begin met het uitspreken van diep respect voor de **belezenheid** van de auteur. Na zijn mooie boek over Augustinus, de kerkvader van het westen (1993) en zijn diepgravende dissertatie over artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis (1999) dient hij zijn lezers nu met een breed overzicht van een zeer belangwekkend thema: de prediking aangaande de toe-eigening des heils. Hij toont in zijn rubricering een goed inzicht in de verbanden tussen de talloze subthema's. Vooral de inhoud van hoofdstuk II, waarin treffende en terzake doende citaten gegeven worden uit de geschriften van Reformatie, Nader Reformatie, Puritanisme en Kohlbrugge, is mijns inziens een compliment waard. Door enkele recensenten is dit boek een encyclopedie genoemd. Daarmee is niets teveel gezegd. Een ander vergeleek de auteur met een schatgraver, die telkens weer verrassende vondsten deed en ze vervolgens gerubriceerd heeft uitgesteld. Ik ben het hiermee eens. Vanuit de kerk van de Reformatie etc. zijn ons in de geschriften van de 'vaderen' machtige schatten overgeleverd. Vooral in de eerste helft van dit boek flonkeren ze ons tegen. Alleen tot onze schade kunnen we die schatkamer van de geschiedenis ongebruikt laten.

2. De schrijver heeft met zijn boek een specifiek doel. Er is hem veel aan gelegen dat duidelijk wordt of degenen die menen te staan in de gereformeerde traditie dat ook terecht beweren. Hij wil in zijn boek een bepaalde vraag beantwoord zien. Het is deze vraag: in hoeverre klinken er in prediking en pastoraat tegenwoordig andere geluiden dan bij de 'klassieken' van onze traditie? Zou het soms kunnen zijn dat een deel van onze traditie - onder leiding van de voorgangers - op bepaalde punten is afgeweken van de 'oudvaders'? En dat dus het beroep op hen niet helemaal terecht is? Hij richt zich dan met name op zijn eigen kring, namelijk die van de (Oud-)Gereformeerde Gemeenten (in Nederland).

Mag zo'n vraag gesteld worden? Is een oproep tot **zelfonderzoek** wettig? Met een verwijzing naar de naam van ons eigen blad zou ik willen zeggen: jazeker! De apostel Paulus richtte (zelfs!) tot zijn geestelijke zoon Timotheüs de oproep om het pand te bewaren. Het erfdeel dat is overgeleverd, moet ongeschonden worden bewaard! Dat pand is uiteraard verankerd in de Heilige Schrift, Gods eigen allesbeslissende Woord! Als in één adem wil ik hierbij de gereformeerde belijdenis noemen, waarin dat absolute gezag van de Schriften wordt erkend. Maar ook de geschriften uit vorige eeuwen - van de vaderen die meermalen als 'heldere lichten aan de kerkhemel' worden geprezen - hebben ons iets te zeggen. Men moet wel sterke argumenten hebben om een ander geluid te laten horen dan zij deden. Spreekt ook ons eigen blad in de ondertitel niet van: 'handhaving der oude Gereformeerde beginzelen'? En terecht! Het moet mijns

inziens kunnen lijden dat ons de meetlat wordt aangelegd. En hoe belangrijker het thema hoe zwaarwegender de noodzaak.

3. Wie dit nieuwe boek onbevangen leest, kan tot geen andere conclusie komen dan dat de auteur niet alleen een integere vraag stelt, maar tevens dat hij dat doet vanuit een **zuivere intentie**. Ik kan het niet anders zien dan dat zijn bedoeling eerlijk en integer is. Het boek zet in met een allegorie van de joodse schrijver Franz Kafka, ondersteund door citaten van Spurgeon, Boston en Kohlbrugge. Die eerste paar bladzijden zijn aangrijpend. Hier wordt de weg getekend van mensen die afwachten, afwachten of de deur eens open gaat. Maar die niets tonen van het kloppen in nood. "Ze wachten! Maar waarop? En op Wie?"

Ik proef in de zoektocht van dr. Van der Zwaag iets van deernis met deze mensen.

Ze behoren tot de kring van de 'bevindelijk-gereformeerden', maar van de ware bevinding weten ze niet, zo moet worden gevreesd. De verborgen omgang met de Heere is hun onbekend. Zelf verrast en getroost door de heldere getuigenissen van de 'vaderen', wil Van der Zwaag nu niets liever dan deze schatten ontsluiten voor die wachtende schare. Of hij hen daarmee bereikt, is iets anders. Maar zijn bedoeling is zuiver.

4. Men kan niet zeggen dat dr. Van der Zwaag een marginaal onderwerp heeft gekozen. Het gaat om dingen van het **allergrootste gewicht**. Ds. W. van Vlastuin sprak in dit verband zelfs van "een staan op heilige grond". In de toe-eigening van het heil gaat het immers om het geleid worden tot, het bewaard worden bij en het leven uit de zaligheid die in Christus Jezus is. Het gebed van Manasse in de gevangenis, het kermen van Hizkia op zijn ziekbed, de ontreddering van Jesaja bij het zien van Gods heiligheid, het knielen van de wijzen bij de kribbe, het roemen van Simeon in de tempel, de openbaring aan Maria Magdalena op de paasdag, het zingen van Paulus en Silas in de gevangenis, het opgericht worden van de als-dood-zijnde Johannes op Patmos - het bevindt zich allemaal binnen het veld van dit thema. En ook in leerstellig opzicht gaat het hier over de allerbelangrijkste zaken. Het geschil tussen Luther en Erasmus, het geding van Gomarus

met Arminius, het conflict van de Marrow-men in de Schotse kerk, de verschillen tussen Kohlbrugge en Da Costa - ze hebben allemaal met de toe-eigening des heils te maken. Ik zou zelfs willen zeggen: als het hier mis gaat, gaat het op den duur geheel mis. Ik behoef maar te herinneren aan de ontsparing van de Gereformeerde Kerken.

Toch zet, wat mij betreft, hier een punt van kritiek in. De schrijver pretendeert met zijn ondertitel (*'De toe-eigening des heils in historisch en theologisch perspectief'*) meer dan hij waarmaakt. Ook anderen wezen daar al op. Het is niet zozeer de toe-eigening zelf die hij aan de orde stelt, te weten de praktijk van die toe-eigening, maar meer de verkondiging aangaande de toe-eigening. En nu bedoel ik niet dat de weg die de Heere met zondaren gaat, zomaar in kaart te brengen valt. Trouwens, dat is ook één van Van der Zwaags stellingen. De Geest blaast waarheen Hij wil... Maar aan de diverse aspecten van Gods weg met zondaren (en die strekt verder dan alleen de toe-leiden-de weg) had de schrijver toch breder en systematischer aandacht kunnen geven. Laat ik zeggen: zoals iemand als Wilhelmus à Brakel dat doet in zijn Redelijke Godsdienst. Het had de kracht van zijn betoog sterker gemaakt. En dan ook dit nog: opmerkelijk dat juist bij dit thema aparte aandacht voor (het werk van) de Heilige Geest ontbreekt.

5. In een eerder artikel wees ik er al op dat er tussen de eerste en de tweede helft van het boek een **verschil in klimaat** is te constateren. De leer van de Reformatie kenmerkte zich door een heldere klemtoon op de rechtvaardiging van de goddeloze, op de oneindige kracht en waarde van Christus' bloed, op de genoegzaamheid van Zijn offerande en op de gewilligheid van Christus tot de zaliging van zondaren. Nadere Reformatie en Puritanisme vertoonden door hun eigen context wel wat andere accenten, maar trokken in wezen dezelfde lijnen door. Maar als we (in hoofddeel III) in de 19e eeuw terecht komen, verandert het klimaat. We stuiten op onderscheidingen en bedenkingen die voorheen onbekend waren. De 19e eeuw is in kerkelijk opzicht een verwarrende eeuw geweest.

Het was de eeuw van afscheidingen, nadere afsplitsingen, interne twisten, individualisme en subjectivisme.

Overigens, door dat alles heen was er een legitieme worsteling om de waarheid. Het gezelschapsleven bevatte onmiskenbaar een vorm van authenticiteit geestelijk leven, maar heeft anderzijds ook voor verwarring in de kerken gezorgd. Door dat alles heen heeft de Heere Zijn Kerk bewaard. Dat is het wonder van de 19e eeuw!

Als Van der Zwaag erop aandringt de erfenis van die eeuw in geestelijk en theologisch opzicht nog eens kritisch te bezien, moeten we die oproep serieus nemen. Zeker wanneer hij uit de geschriften van eerdere eeuwen het goud van een meer Schriftuurlijke theologie opdiept.

6. Ik heb er best begrip voor als het opnieuw naar voren halen van allerlei kerkelijke kwesties in eerste instantie wat irritatie oproept. Toch is het niet terecht als al te snel en al te ongenueanceerd dit boek terzijde zou worden geschoven. Dat doet aan de schrijver en aan zijn oprechte bedoeling **geen recht**. Het is onjuist om te zeggen dat dit boek "al te veel vragen oproept om een zinvolle bijdrage te leveren aan het gesprek over de toe-eigening des heils". Wat jammer toch wanneer de studies van ds. C. Harinck over de prediking van het Evangelie en over de toeleidende weg niet echt worden verwerkt. Wat jammer toch als de vijftig jaar oude schorsing van ds. R. Kok koste wat kost moet worden gehandhaafd. Ook na alles wat Van der Zwaag daarover naar voren haalt. We preken bekering en verootmoediging. Maar ook kerkelijk is wel eens boetvaardigheid vereist.

7. Dit alles gezegd hebbend, wil ik nog een paar andere dingen zeggen. Dr. Van der Zwaag beweegt zich met zijn boek op **één bepaald front**. Daarvan is hij zich ook wel bewust. In zijn conclusie nr. 13 spreekt hij over de tragedie van de bevindelijk-gereformeerde traditie. Ik citeer: *"Terwijl in grote delen van de kerken van de Reformatie bevinding en persoonlijk doorleefd geloof vergeten hoofdstukken zijn geworden en de toe-eigening des heils een zaak van automatisme is geworden (...), is er bij de zogeheten bevindelijk-gereformeerden een omgekeerde beweging te zien..."* Het zal duidelijk zijn dat de schrijver zich met name richt op de laatste categorie: diegenen onder hen die wel spreken over bevinding en daar zo hun mening over hebben, maar die er bevindelijk buiten staan. Helaas heb-

ben velen van hen daar nauwelijks last van...

Maar er is ook dat andere front. Een front dat ook door onze eigen Christelijke Gereformeerde Kerken loopt. De eerlijkheid gebiedt het te zeggen. Waar bevinding en wedergeboorte, zondekennis en arme-zondarsgeloof onbesproken en - zo vrees ik - onbekende en ongeken-de zaken zijn geworden. Vanuit die feitelijkheid begrijp ik het ook best dat (bijvoorbeeld binnen de Gereformeerde Gemeenten) men vuurbang is voor een aangepaast geloof en een verondersteld verbondskind-zijn. En dat niet alleen de Gereformeerde Kerken maar ook delen van onze eigen kerken als een schip op strand en dus als een baken in zee worden gezien. Die kant wil men zeker niet op! En terecht! Maar daarom behoeft een kritische toetsing van de eigen prediking niet achterwege te blijven.

8. Jammer vind ik het dat dr. Van der Zwaag zich in zijn brede betoog ook beroept op schrijvers die in zijn kring **geen of weinig gezag** hebben. In denk bijvoorbeeld aan wijlen professor Van Ruler. Voor de compleetheid van het overzicht geeft het misschien een goed gevoel, maar in het geheel van zijn stellingen voegt het nauwelijks gewicht toe. Ook heel de discussie rond de jongerenavonden had in dit boek wel gemist kunnen worden, denk ik. Het opnieuw in de herinnering brengen van dit soort gevoelige kwesties blokkeert, zo vrees ik, het heilzaam luisteren naar elkaar.

9. Ik besluit deze bespreking met een enkel fragment van Ralph Erskine. In het boek van Van der Zwaag wordt hij vele tientallen keren geciteerd. Nu is het bekend dat deze Ralph met zijn broer Ebenezer een algemeen en onvoorwaardelijk aanbod van genade predikten. De kabinetten van de evangelische beloften waren bij hen voor allen zeer wijd geopend. Maar evenzeer is waar dat zij heel scherp en ontdekkend de eis van Gods Wet preekten. Over het heilsordelijk verband van Wet en Evangelie was er bij hen geen enkel misverstand! Zij predikten Christus aan allen, als een genoegzame Zalmaker, ook voor de grootste van de zondaren. Maar tegelijkertijd gaven ze er blijk van dat ze wisten in welke weg deze Christus Zich openbaart. Namelijk in de weg van verootmoediging en schuldver-slagenheid. Als een werk van Zijn

eigen Geest! En ik zou zeggen: ligt hier niet het geheim van de ware prediking? Namelijk in het **spreeken met twee woorden**. Allereerst in een scherpe prediking van Gods Wet - opdat hoogmoedigen worden vernederd. En vervolgens in een ruime en onvoorwaardelijke Evangeliebediening opdat vernederden worden opgericht. En nu dat ene fragment van Ralph Erskine. "De Wet zegt: 'Mens, u hebt een goddeloos en duivels hart, dat geheel verhard is. U bent niet anders dan een gehele massa van zonde. Want door de Wet is de kennis der zonde.' Wat zegt het geweten hierop? Stemt het die ganse beschuldiging gulhartig toe? Hoort dan ook,

hoe de vrijspraak van het Evangelie luidt: 'Ik zal het stenen hart uit hun vlees wegnemen en zal hun een vlezen hart geven.' Wat zegt nu het geloof daarop? 'O, welkom, goede belofte. Heere, ik vertrouw op Uw Woord. Mij geschiede naar Uw Woord.'"

N.a.v.: Dr. K. Van der Zwaag, *Afwachten of verwachten? De toe-eigening des heils in historisch en theologisch perspectief*. Uitgeverij Groen te Heerenveen. Gebonden. 1098 pag. ISBN 90-5829-337-8. Prijs € 29,50.

Ds. J.M.J. Kieviet

PAULUS EN DE FILIPPENZEN - 33

Ontvangt hem dan in de Heere met alle blijdschap en houdt dezulken in waarde. Want om het werk van Christus was hij tot nabij de dood gekomen, zijn leven niet achtende, opdat hij het gebrek uwer bediening aan mij vervullen zou.

(Fil. 2:29,30).

Epafroditus zal dus terugkeren naar Filippi. Paulus heeft verteld waarom hij hem zendt. Nu geeft hij nog aan hoe ze hem in Filippi moeten ontvangen. En waarom ze hem zo moeten ontvangen.

Ontvangt hem

Om te beginnen dringt Paulus er op aan dat ze hem moeten 'ontvangen'. Dat wil zoveel zeggen als: welkom heten. Hij gebruikt hier hetzelfde woord, dat ook gebruikt wordt in Luk. 15:2, waar ons verteld wordt dat Jezus de zondaars ontvangt. Hij verwelkomt hen. Hij sluit ze niet uit; laat ze niet aan de kant staan. Integendeel, Hij geeft hen een plaats in Zijn nabijheid. Hij treedt met hen in contact. Hij ontvangt hen en eet met hen....

Zo moeten de Filippenzen met Epafroditus doen. Hem in hun midden opnemen. Is Paulus dan bang dat ze dat niet zullen doen? Dat geloof ik niet. Mogelijk is wat hij hier zegt helemaal ten overvloede. Maar het kan soms nuttig zijn dingen te zeggen die eigenlijk vanzelfsprekend zijn. Als ze erg belangrijk zijn, dan geeft het niet als ze nog eens extra benadrukt worden, al is dat dan ten overvloede.

Paulus vertelt er wel bij, dat ze hem ontvangen moeten 'in de Heere'. Het gaat om de ontvangst van deze man in de gemeente, in de kring van gelovigen. En daar hoort alles op geestelijke wijze toe te gaan. Daar hoort alles bepaald te worden door het centrale van de gezamenlijke verbondenheid aan de Heere. Dus ook de ontvangst van Epafroditus.

En verder adviseert Paulus de Filippenzen om Epafroditus te ontvangen 'met alle blijdschap'. Is daar geen reden toe, nu de Heere zo genadig geweest is, dat Hij Epafroditus van zijn ernstige ziekte heeft willen herstellen? Is Hij hierin ook niet bijzonder goed voor de gemeente van Filippi geweest? Daarom: laat de blijdschap de overhand hebben!

Houdt hem in waarde

Wat ze in Filippi ten aanzien van Epafroditus te doen hebben gaat nog verder. Niet alleen moeten ze hem met vreugde ontvangen, maar ze moeten hem ook in waarde houden. Dat wil zeggen: respect betonen; eer bewijzen. Trouwens, dat geldt niet alleen ten aanzien van Epafroditus, maar van allen, die zijn zoals hij; 'dezulken'. Allen, die net als Epafroditus de zaak des Heeren zo van harte zijn toegedaan, dienen in de gemeente een plaats en positie te ontvangen die in overeenstemming is met hun toewijding. Ze dienen gerespecteerd te worden.

Nu is respect tonen nog wat anders dan afgoderij bedrijven. Dat begrijpt u. Paulus spoort de Filippenzen niet aan Epafroditus zo hoog in het zadel

te zetten dat de mensen hem de eer gaan geven die uitsluitend aan de Heere toekomt. Zoiets is wel eens voorgekomen in de kerk. Dan gingen men de voorgangers zo hoog vereren, dat zij bijna de plaats van de Heere gingen innemen. Zulke dingen pakten dan vaak heel falikant uit. Laten we niet vergeten, dat de Heere jaloers is op Zijn eer.

Waarom ze in Filippi met respect met Epafroditus moeten omgaan maakt Paulus nog eens afzonderlijk duidelijk. Hij komt nog eens terug op wat deze man allemaal doorstaan heeft, toen hij als afgezant van Filippi naar Rome reisde en bij Paulus aangekomen was. Hij heeft toen in grote gevaren verkeerd. In levensgevaar zelfs. Hij was nabij de dood. Hetzij dat Paulus doelt op de gevaren onderweg, hetzij dat hij zinspeelt op wat Epafroditus in Rome gedaan heeft, maar in zijn dienen van de Heere is Epafroditus in dodelijk gevaar terecht gekomen. Hij heeft zijn leven zelf moeten riskeren.

Zoveel had hij er voor over. Hij wist dat hij in de dienst des Heeren bezig was. En aan dat werk was hij volkomen toegewijd. Als de Heere dan zou vragen dat hij in het uitvoeren van dat werk in levensgevaar komt te verkeren en mogelijk zijn leven zelfs zal verliezen, dan is Epafroditus nog gewillig om de wil des Heeren te volbrengen.

En op deze manier heeft hij tegelijk aangevuld wat de Filippenzen zelf al tegenover Paulus hadden gedaan. Dat was op zich al genoeg; meer dan genoeg. En nu heeft Epafroditus er nog het zijne aan toegevoegd.

Welnu, zouden ze in Filippi zo'n getrouwe, toegewijde dienaar niet met alle blijdschap verwelkomen en hem in hoogachting houden? Dat spreekt toch vanzelf!

Onze emoties

In het gedeelte dat over Epafroditus spreekt komen we verschillende dingen tegen die we tot de menselijke emoties rekenen. Er is sprake van 'verlangen', 'angst', 'droefheid', 'blijdschap'. Dat ziet allemaal op gevoelens en gewaarwordingen die bepaalde gebeurtenissen bij ons oproepen en veroorzaken. Gevoelens, die bij ons mens-zijn horen. Gevoelens, waar we mee geschapen zijn. Gevoelens die we om die reden niet behoeven te onderdrukken of wegstoppen.

Paulus vertelt hoe deze dingen bij hem lagen. En ook hoe ze bij Epafroditus lagen. Dat mogen anderen best weten. Mensen hoeven geen masker te dragen en zich groter voor te doen dan ze zijn. God heeft ook ons emotionele leven geschapen en dat behoeft onder invloed van een bepaalde cultuur niet verdrongen te worden. Daarom is het onzin als gezegd wordt: Jongens huilen niet! Het is onzin om ons te schamen voor onze tranen. Of voor onze blijdschap. Of voor onze angsten.

Lezen we in het Evangelie ook niet van het emotionele leven van de Heere Jezus? We lezen van Zijn toorn, van Zijn blijdschap, van Zijn angst en van Zijn verdriet. Die dingen blijven voor ons niet verborgen. En als wij ook geschapen zijn met de mogelijkheid van emotionele gevoelens, laten we die dan niet wegdrücken. In de wijze waarop de Heere met de Zijnen omgaat, werkt Hij ook op die gevoelens in. Geestelijke zaken gaan niet buiten het emotionele leven om. In de omgang met God is ook plaats voor droefheid en blijdschap, voor angst en toorn. Maar wel moet dat alles onder de controle en beheersing van de Heilige Geest komen te staan, opdat onze emoties zo geheiligd en gereinigd zullen worden. Want ook met onze emoties kunnen we zondigen.

Relatie tussen ziekte en genezing

Er is al heel wat gezegd en geschreven over ziekte en genezing en in welk bijbels licht we deze dingen moeten zien. Ik denk aan het verband dat sommige christenen leggen tussen de aanwezigheid van ziekte en ons zondaar-zijn. Genezing is voor hen vooral een zaak van geloof en ziekte is een zaak van ongelooft. Geloofs- en gebedsgenezers oefenen nog steeds een bepaalde invloed uit ook in christelijke kringen. En mensen kunnen soms danig in de war raken als ze van gebedsgenezing horen, of zelfs maar van ziekenzalving. In dit opzicht heeft de passage in Paulus' brief die over de ziekte van Epafroditus spreekt, ook wel wat te zeggen.

Epafroditus werd ziek. Niet omdat hij in een zondige weg was. Integendeel, hij was bezig in het werk van Christus. Er was geen sprake van ongehoorzaamheid en een leven in zonde. Dat om te beginnen maakt al duidelijk dat het zeker niet waar is als gezegd wordt dat ziekte een gevolg is van

gebrek aan geloof en dat we wel beter zouden worden als we maar wat meer geloof hadden. Dat is in de grond van de zaak een keiharde boodschap. Wie dat tot Epafroditus gezegd zou hebben, zou zich heel wreed hebben gedragen.

De Schrift maakt duidelijk dat ziekte nu eenmaal is gaan behoren bij de gebrokenheid van het leven. Ziekte is onderdeel van ons leven. Ook van het leven van hen die de Heere vrezen. Elisa werd ziek (2 Kon. 13:14); Hizkia werd ziek (2 Kon. 20:1); Lazarus werd ziek (Joh. 11:1); Dorcas werd ziek (Hand. 9:37); Trofimius werd ziek (2 Tim. 4:20). Was het bij allemaal gebrek aan geloof? Wat een aanmatiging om zoiets te durven denken!

Maar er dient zich nog een andere vraag aan. Kon Paulus Epafroditus niet genezen? In Hand. 19 lezen we, dat het soms al voldoende was als een zakdoek van Paulus op een zieke gelegd werd; dan reeds trad de genezing in. Waarom gebeurt zoiets niet met de zieke Epafroditus? Waarom zit Paulus daar machteloos bij het ziek-

bed van zijn vriend, vrezend dat de dood nog een eind aan zijn leven zal maken? Kan hij zijn gave nu niet gebruiken? Ontbrak het hem soms ook aan geloof?

Inderdaad, in dit geval stond Paulus geheel machteloos. Hij kon niets beginnen. Hij kon alleen tot God bidden en Hem smeken om Zijn ontferming. Dat zegt ons, dat Paulus, die toch de gave van de gezondmaking had, daarover niet kon beschikken op elk willekeurig moment. Hij was ook voor het gebruik van die gave geheel afhankelijk van de soevereine genade Gods. Heel anders dan het geval lijkt te zijn bij de hedendaagse gebedsgenezers.

Beter worden en van een ziekte genezen is daarom altijd een zaak van Goddelijke ontferming, zoals Paulus hier aangeeft. Zeker, de Heere gebruikt middelen. Medicijnen, een operatie, en vooral ook het gebed. Maar het blijft ontferming als het ons te beurt valt.

ds. P. den Butter

AAN DE TAFEL DES HEEREN

De avondmaalsdienst is een bijzondere. Het wordt gezien. Tijdens de woordbediening blijft men in de bank zitten. Wanneer het avondmaal is, wordt de zitplaats verlaten en neemt men plaats aan de tafel. De tafel des Heeren. Want Hij heeft die gewild en gezegd: doet dit tot Mijn gedachtenis. Totdat Ik kom! Nu mag het aanzitten aan de tafel ons niet koud laten. Wie nimmer stil wordt en niet bewondert de onuitsprekelijke liefde van de Heere, mist het geestelijke contact met de Heere. Kent geen levensband aan de Gastheer. Immers het avondmaal spreekt van Zijn inlating met de zondaar. Het willen omzien naar de zondaar. Zijn bloedvergieting voor de zondaar. Zijn neerzien op de zondaar. Zijn welgevallen in de zondaar. Zijn steeds komen tot de zondaar. Zijn trouw aan de zondaar. Zijn niet heengaan van de zondaar. Die heilsgenade wordt door Woord en sacrament verklaard en verzegeld. Wie er in delen mag, weet zich zondaar. Dat laatste, namelijk het zondaar zijn, wordt al meer gekend. Men wordt door het ontdekkende licht van 's Heeren Geest groter zondaar. Men verstaat wat in zondag 44 staat: de Heere laat

ons de tien geboden scherpelijk prediken opdat wij ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen. Dit nu verootmoedigt, en de verwondering wordt groter daar de Heere liefhad en Zijn Zoon wilde geven tot een verzoening voor de zonde. En dit blijft gelden! In het sacrament toont en verzegelt de Heere dit zichtbaar. Wat is het gebeuren aan 's Heeren tafel rijk en groot. Belijden we het?

Gezeten aan de tafel neemt de dienaar het brood, breekt het zichtbaar voor de ogen van de gemeente. Daarna heft de dienaar de gevulde beker op en deelt die rond. Dit geschiedt niet stilzwijgend. De dienaar wordt geroepen te spreken. In het formulier staat: bij het breken en uitdelen van het brood zal de dienaar spreken: het brood, dat wij breken is de gemeenschap des lichaams van Christus. Neemt, eet, gedenkt en gelooft dat het lichaam onzes Heeren Jezus Christus gebroken is tot een volkomen verzoening van al onze zonden. Wanneer de drinkbeker wordt gegeven, wordt beleden: de drinkbeker der dankzegging die wij dankzeggende zegenen is de gemeenschap des

bloeds van Christus. Neemt, drinkt allen daaruit, gedenkt en gelooft dat het dierbaar bloed onzes Heeren Jezus Christus vergoten is tot een volkomen verzoening van al onze zonden. Wanneer we op ons laten inwerken, wat we kunnen lezen in het formulier en wat we tijdens een avondmaalsdienst horen uit het formulier, dan spreekt het van veel. Diep ernstige zaken worden ons voorgehouden. Voor onze zonden moest Christus bitter lijden en sterven. Wij staan schuldig, onrechtvaardig, verdoemelijk voor de Heere. Verandering is aan onze kant geheel uitgesloten. Vandaar dat als het goed is, in onze avondmaalsvieringen de ernst niet ontbreekt. Immers wat heeft Jezus Christus moeten doen tot onze verlossing, tot onze zaligheid. Echter, de blijdschap, de blijmoedigheid mag niet ontbreken. Zij is er wanneer het geloof spreekt. Als geloofd wordt het waarom en het waartoe het breken van Jezus' lichaam en het vergieten van Zijn bloed plaatsvond. In stilte wordt dit overdacht want door de gekruisigde Middelaar is er volkomen verzoening van al onze zonden. In Christus' werk op Golgotha ligt vast de zaligheid. Zij is de vaste grond voor alles, van alles.

Welk een versterking en vermeerdering van het geloof wordt ontvangen. Welk een troost wordt verkregen. Het aanzitten kan geven een voorsmaak van het eeuwig zalig leven. De volle gemeenschap met de Heere. Het geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams in heerlijkheid. Door de dienaar worden aan de tafel naar aanleiding van een tekst enkele meditatieve woorden gesproken. Woorden in verband met de viering van het avondmaal. Gebed en psalmgezang ontbreken niet. Gebed voor de bediening en voor het weer heengaan. De Heere spreekt: zeg de kinderen Israels dat ze voorttrekken. Dat bevel moet gehoorzaamd worden. Maar het meegaan, leiden en leren van de Heere is onmisbaar. Vandaar het gebod. Wanneer het gaat over het zingen, dan biedt onze psalmbundel genoeg. Er zijn zeer veel psalmen die gebruikt kunnen worden bij de bediening.

De liturg, die leeft bij het gebeuren, wil de Schrift openen, verklaren en een psalm laten zingen. Hij volgt hierin de Meester: Jezus Christus. Woord en zang hadden Zijn leven. We weten wat er staat: Jezus zong de lofzang. De liederen 113-118. De ware avond-

maalgangers willen nazingen wat Hij heeft voorgezongen. Hoe goed kan het zijn. Door de Heere. Met de Heere. Men kan het leven weer in. In dit verband las ik bij prof. G. Wisse: van de tafel weggaande zij het u dan als de kamerling, die zijn weg reisde met blijdschap. Levendig indenkend, dat de Heere Jezus en de Drie-enige God u daar een geschenk Zijner uitnemende liefde heeft verwaardigd. Ga dan heen met een alleenspraak tot uw ziel als deze: wees blijde en verheug u mijne ziel want voor uw gadeloze schuld hebt gij hier de door Jezus' bloed getekende kwitantie ontvangen; tegen uw kwalen en krankheden hebt ge hier een hemels medicijn genoten. Wees zeer vrolijk in de Heere, want Hij heeft u hier de mantel der gerechtigheid omgedaan en de klederen des heils. Ja, verlustig u in uwen God, want tegenover uw ontrouw en afwijking heeft Hij u hier geschonken de zegelring van Zijn onveranderlijke trouw en liefde, des konings schrift op de rand: God zal

VRAGENRUBRIEK

Stel dat een ouderling in een openbare zonde valt en gecensureerd wordt, mag hij dan na schuldbelijdenis weer in zijn ambt bevestigd worden? Stel dat een predikant om een ergerlijke zonde geschorst en afgezet wordt, mag hij dan na schuldbelijdenis weer in het ambt bevestigd worden en opnieuw tot zijn ambtswerk ingaan?

Deze vraag werd gesteld tijdens de catechisatie en leeft bij meerderen. Vandaar dat ik er in ons blad probeer op in te gaan.

Als een gewoon gemeentelid wegens een openbare zonde onder censuur komt is dat om de ergernis uit de gemeente weg te nemen, maar vooral ook opdat de zondaar met berouw zou wederkeren. Een belijdend lid heeft bij het doen van belijdenis des geloofs beloofd zich aan de kerkelijke tucht te onderwerpen. Als een censurabel gemeentelid zich dus boos aan de gemeente onttrekt en zijn lidmaatschap opzegt, breekt hij daarmee dus een eens gegeven belofte. De deur van het koninkrijk der hemelen blijft dan ook toegesloten. Komt er na verloop van tijd bekering, dan zal het belijden van schuld voor hem geen

Zijn waarheid nimmer krenken, en welk schrift niet zal verbroken worden. Ga dan heen, vergewist en verzekerd, dat de hemelse zaligheid u is weggelegd, en daarom met het hartelijk voornemen om van nu voortaan te wandelen meer dan ooit als een vreemdeling op aarde. Als een pelgrim die op reis is naar Sion om in een godzalige wandel de kracht van de geestelijke spijs te openbaren en door dezelve te gaan veertig dagen lang. Nog eens: ga dan heen om aan Gods volk en aan de wereld te verkondigen, 'zulk één is mijn liefste en zulk één is mijn vriend, o dochters van Jeruzalem'.

Misschien merkt iemand op: daartoe kan ik niet komen. Weet dit: de Heere wil daartoe leiden. Door Hem zijn alle dingen. Hij is de bereidwillige om dit te schenken en te bewerken. Lof zij deze Heere. Hij doet het niet eenmaal, maar regelmatig! Om ook dit verzekeren is steeds het avondmaal!

Ds. M.C. Tanis

probleem zijn en moet hij in die weg weer in de schoot van de kerk ontvangen worden.

Dat geldt ook de ouderling en diaken. Bij berouw en beleden schuld wordt hij weer lid in volle rechten. De toegang tot de dis des verbonds kan en mag hem niet langer ontzegd worden. Zijn terugkeer betekent echter niet dat hij dan weer gelijk ambtsdrager is. Daar beslist de kerkenraad over. Wil de kerkenraad hem weer terug als ambtsdrager, dan moet hij opnieuw aan de gemeente worden voorgesteld en door de gemeente worden verkozen.

Met een predikant ligt dat weer wat anders. Als hij afgezet is, is hij nog wel gewoon lid van de gemeente, maar geen predikant meer van het kerkverband. De kerkenraad heeft hem bij het bekend worden van zijn droeve val geschorst, maar de classis heeft hem afgezet. Is er nu bij oprechte wederkeer ook een lust om weer tot het dienstwerk in te gaan, dan moet hij zich wenden tot de classis. Is hij verhuisd en ressorteert hij nu onder een classis die hem niet heeft afgezet, dan moet hij toch met de huidige classis contact opnemen, en die zal weer contact opnemen met de classis die besloot de betreffende predikant af te zetten. In ieder geval moet dat ver-

zoek om weer toegelaten te worden lopen via de classis, dat is noodzakelijk. Een predikant dient wel een bepaalde gemeente, maar is toch ook predikant van het gehele kerkverband.

De classis kan na onderzoek de betreffende persoon weer beroepbaar stellen. Dat is in principe dus mogelijk. Ook David bleef na zijn val koning en Petrus na de zijne discipel. Maar vanzelfsprekend is dat niet. Dat zal een David, een Petrus, als het goed is, ook terdege beseffen. Een van God geroepen ambtsdrager zal dat trouwens toch wel leren, namelijk dat hij zijn ambt onwaardig is. Het zal hem, ook als hij niet in grove en openbare zonden viel, steeds groter wonder worden dat de Heere hem nog wil verdragen. Ook de dominee is een arm zondaar in zichzelf die zich ambt door zijn zonde onwaardig maakt.

Het is sowieso al vreemd als iemand koste wat het kost dominee wil worden of blijven. Zeker ook als hij in grove zonden viel! Als hij dan werkelijk in de schuld kwam voor God, zal hem dat zeer terughoudend en bedeesd maken. Dan moet hij voor zichzelf opnieuw zeker weten dat God hem tot dat werk roept. Dat God hem opnieuw roept, of hem duidelijk in zijn eerste roeping bevestigt, is bij God mogelijk. Natuurlijk! Heeft God ooit iemand geroepen die in zichzelf bekwaam of waardig was? Maar het moet hem van Godswege duidelijk zijn of hij mag of niet. En als het goed is, wordt het hem een onuitsprekelijk wonder als God, Die hem weer in genade aannam, ook weer in Zijn wijngaard zenden wil. Dan zal God ook harten neigen om hem weer als dienaar te verwelkomen.

Van de kant van de kerken blijft echter ten allen tijde voorzichtigheid geboden. Dat geldt al in het gewone beroepingswerk. Daar mag men geen schrede gaan zonder medeweten van de Heere. Dat moet de kerken een geestelijk, biddend werk zijn. Zeker als het gaat om een gevallen dienaar. Hem weer binnenhalen onder het motto: 'wij zijn toch immers allen zondaars' gaat niet op. Ook de kerkenraad die een gevallen dienaar begeert te hebben, moet weten dat het van Godswege kan en mag. God is heilig. Zijn Naam is heilig. Vreselijk als de vijanden vanwege ambtelijke en kerkelijke zonden de heilige Naam des Heeren gaan lasteren.

De eer van God moet ons heilig zijn. De kerk is altijd zeer voorzichtig

geweest als het de rehabilitatie van gevallen dienaren des Woords betrof. Om wat voor zonden werd de man afgezet? Is het vanwege drankmisbruik of zonden op seksueel gebied, dan kan men daar weer zo gemakkelijk in vervallen. Een nieuwe affaire zou de zaak des Heeren grote schade berokkenen.

Voorzichtig zijn! Een dienaar des Woords is immers een vertrouwenspersoon! Niemand, al is hij nog zo vergevingsgezind, zal vergeten wat er rond de betrokken predikant gepasseerd is. Zo ligt dat nu eenmaal. Mensen vergeten niet. De vijanden kunnen je het op de meest onverwachte ogenblikken voor de voeten werpen. Je bekend geworden kwaad kan een verandering zijn om anderen vrijmoedig te vermanen, hetzij vanaf de preekstoel of in de huizen. Je vrijmoedigheid is weg.

Het is goed, zelfs noodzakelijk, dat een prediker goed weet dat ook hij tot alle boosheid geneigd is. Dat zal hem des te meer een prediker van vrije genade maken. Het zal hem klein en

oetmoedig houden in het benaderen van mensen. Zodra hij zich boven de gemeente verheven voelt, is hij van zijn plaats en geldt het apostolisch vermaan: Wie meent te staan, zie toe dat hij niet valle. Laat een dienaar van het goddelijke Woord en alle ambtsdragers goed beseffen dat de duivel een speciale belangstelling voor hen heeft! Het doe hen dagelijks bidden om bewaring. Men ga er niet al te snel van uit, dat een door God geroepen knecht wel bewaard wordt voor een ernstige zondeval! Als een in onze ogen niet veel betekende dominee valt, heeft het niet zoveel effect, als wanneer een van God geroepen knecht en bekende dominee valt! Dat weet de duivel ook! Daarom wakende zijn.

Tenslotte: bidt veel voor uw voorgangers, ja elke dag! Want de duivel gaat rond als een briesende leeuw. Wat je bidden moet? 'Dat hij toch vroom mag blijven, Uw dienaar t' allen stond'!

Ds. K. Hoefnagel

BRIEVEN AAN OUDERS (19)

Is vader de koning dan is moeder de koningin in het huisgezin. Die positie hebben ze van de Heere gekregen. Hij heeft ze met gezag bekleed.

In de Bijbel leest u van Korach, Dathan en Abiram. We kennen dat drielat dat het door God gestelde gezag omver wilde werpen. 't Was in de woestijn toen Israël op reis was naar Kanaän. De Heere had Mozes als leidsman gegeven. Hij de middelaar van het Oude Verbond was uniek. Hij was een rasechte Leviet. Dus priester. Hij werd ook profeet. Hij profeteerde van de hoogste Profeet Die gegeven zou worden, en van het Pinksterfeest dat komen zou. Hij was ook koning, gesteld over het volk Israël.

Op weg naar het beloofde land brak er revolutie uit. De genoemde drie namen het niet langer dat Mozes alleen de zeggenschap had. Ze vergaten dat achter Mozes de grote Gezagsdrager, de Heere Zelf, stond. Hun opstand betrof niet slechts Mozes. Het was rebellie tegen God Zelf. Verschrikkelijk waren de gevolgen voor die drie, hun gezinnen en hun volgelingen.

Ouders, het staat zo duidelijk in de Heidelbergse Catechismus: "het belooft Gode de kinderen door de hand van hun ouders te regeren.

Neen – de teugels zijn niet gelegd in handen van tirannen, maar in die van liefhebbende ouders. Teugels om onze kinderen te leiden naar de volwassenheid, en niet alleen tot dan. Het gezag van ouders houdt niet op als de kinderen meerderjarig zijn geworden. Dat blijft zolang ze leven.

De catechismus zegt nog meer. Kinderen hebben hun ouders en allen die over hen gesteld zijn alle eer, liefde en trouw te bewijzen en zij hebben zich hun goede leer en straf met behoorlijke gehoorzaamheid te onderwerpen, en met hun zwakheid en gebreken geduld te hebben.

Even terzijde: hebben kinderen zich altijd te onderwerpen? Neen! Als vader of als moeder dingen wil die in strijd zijn met Gods gebod, dan zeer beslist niet. Ik bid die kinderen kracht van de Heere toe om in zo'n situatie hartgrondig neen te zeggen. Omdat ze Gode meer gehoorzaam dienen te zijn.

Doch ik schrijf een brief aan ouders. Vaders, moeders de Heere heeft u het gezag gegeven. Misbruikt nooit die gave. U zou een jong leven er door verwoesten. De gave van het gezag houdt in dat u tegenover uw kinderen geen verantwoording hebt af te leggen. Echter wel aan de Heere. U zult

Hem rekenschap hebben te geven. 't Gaat daarbij over twee zaken. Allereerst – oefent u dat van God gegeven gezag uit? In de tweede plaats hoe oefent u dat gezag uit? Weet dat de houding van uw kinderen nooit het recht geeft om het gezag niet meer uit te oefenen. Hoe

moelijk het ook kan zijn, u moogt toch weten dat de Heere achter u staat; en Hij Die u het gezag gaf, wil er ook om gebeden zijn om naar Zijn wil dat gezag uit te oefenen. Opdat het uw kinderen zou welgaan.

Ds. P. v. Zonneveld

KOMEN TOT CHRISTUS

"Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen. En die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen!" Aldus een woord van de Heere Jezus. We lezen het in Johannes 6:37. In zijn boek 'Overvloedige genade voor de grootste van alle zondaren', de beschrijving van zijn eigen leven, vertelt John Bunyan over dit woord: *"Deze tekst vervulde mijn ziel met grote zoetheid. Maar satan spande zich zeer in om mij deze belofte afhandig te maken. Als ik ooit in mijn leven met satan heb gevochten om een woord van God, dan was het om dit goede woord van Christus. Hij aan het ene eind en ik aan het andere."* Nu er enkele weken geleden een boek is uitgekomen met de titel *'Komen tot Christus'*, moest ik aan deze tekst en aan dit getuigenis van Bunyan denken. Trouwens, ook aan Bunyans eigen geschrift met bijna gelijke titel: *'Komen tot Jezus Christus'*.

In het Kerkblad van de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland is maandelijks een rubriek te lezen die de titel draagt: *"Daarvan zegt..."* Met daarin telkens een uitvoerig fragment uit de geschriften van de zogenaamde oudvaders. De rubriek wordt verzorgd door de heer J.B. Philibert. De heer Philibert, geboortig uit Sommelsdijk, is ouderling van de Oud Gereformeerde Gemeente te Geldermalsen. Zeer belezen in de geschriften van Godgeleerden uit vroeger dagen als hij is, biedt hij de lezers van het Kerkblad elke keer een aansprekend gedeelte uit de nagelaten geschriften van de 'oude schrijvers' aan. Onlangs is een veertigtal van deze aren 'overjarig koren' verzameld tot een kleine schoof. Bijeen gebracht in het boek dat dus als opschrift meekreeg *'Komen tot Christus'*.

De heer Philibert heeft overigens meer gedaan dan zomaar wat fragmenten gebundeld en aangeboden aan de uitgever. Hij heeft geprobeerd een bepaalde lijn aan te brengen in de

rangschikking van de meditaties.

Door middel van een achttal thema's heeft hij de weg van het komen tot Christus aangeduid. Overigens helemaal in overeenstemming met de overtuiging en de boodschap van de geciteerde predikers. Ik noem die thema's: *Dood in zonden en misdaden. Ontdekkend licht. Het gebroken hart. Tarwe en kaf. Geenszins uitgeworpen. Het hart geopend. Verzoening met God. Wandelen met Christus.*

In zijn inleiding wijst de samensteller erop dat de Heere in Zijn neerbuigende goedheid ervoor gezorgd heeft dat er vanuit vorige eeuwen een schat van goede, op Gods Woord gegronde en bevindelijke preken aan Zijn kerk is overgeleverd. Preken, waarin naar voren komt "hoe God Zijn volk leidt, leert en bekeert". Ik zeg hem dit van harte na. In de verwarring die er heden ten dage dikwijls is, juist ook als het gaat over (wat wel genoemd wordt) de toe-eigening van het heil, kunnen en mogen we ons laven aan de bronnen uit vorige eeuwen. Laven aan..., jawell, en zo nodig ook: laten corrigeren door... De oude schrijvers – en Philibert rekent hiertoe ruimhartig ook de Engelsen en de Schotten – hadden kennis aan datgene waarover ze schreven.

Ze waren als de Schriftgeleerden, in het Koninkrijk der hemelen onderwezen zijnde, die uit hun schat nieuwe en oude dingen voortbrachten. Enkele namen die we in dit boek tegenkomen: Justus Vermeer, Hugo Binning, Theod. van der Groe, Thomas Boston, Alex. Comrie, John Flavel, John Owen en nog enkele anderen.

Elk van de veertig hoofdstukken opent met een kleine inleiding. Daarin wordt het belang van het aangesneden thema aangegeven. Vervolgens wordt het woord aan een prediker van vroeger gegeven. Het boek start met een fragment van Carolus Tuinman over de kennis van de drie stukken. Daarmee wordt uiteraard de

drieslag van de Catechismus bedoeld: ellende, verlossing, dankbaarheid. Om getroost te leven en zalig te sterfen, mogen dit geen onbekende zaken zijn. Opvallend in dit citaat van drie pagina's is hoe Tuinman telkens naar de Heilige Schrift verwijst.

Zomaar een kort woord hieruit: *"Zonder betrachtig van dankbaarheid kunnen wij niet verzekerd zijn van onze verlossing, want 'indien wij zeggen dat wij gemeenschap met Hem hebben, en wij in de duisternis wandelen, zo liegen wij' (1 Joh. 1:6), noch geraken tot de genieting van het gelukzalig leven in de hemelen, waartoe wij verlost zijn. Want Paulus getuigt in Hebr. 12:14: 'Jaagt de vrede na met allen, en de heiligmaking zonder welke niemand de Heere zien zal.' Daarom kunnen wij zonder dankbaarheid ons deze troost niet toepassen."*

Opvallend in de geschriften van de oudvaders is dat zij telkens weer toetsstenen aanreiken. Ze preekten en schreven met het oog op de praktijk van hun hoorders en lezers, overtuigd als ze waren van de arglistigheid van de harten. Een mens heeft altijd de neiging al te positief over zichzelf te denken. Zelfs als het gaat over het meest gewichtige in het leven. Daarom drongen ze aan op voortdurende zelfbeproeving. We komen het in deze fragmenten op diverse plaatsen tegen. Hun preken kenmerkten zich door de hoogste ernst. Ze brachten hun hoorders telkens voor de rechterstoel van Christus. "Er zijn soorten van droefheid die niet naar God zijn", zegt Van der Groe. "Hebben wij een gebroken hart?", vraagt Boston. "Zijn wij tarwe of kaf?", zo luidt de vraag van Hellenbroek. "Is ons hart al geopend?", zo informeert Flavel. "Die staat, zie toe dat hij niet valle", luidt de waarschuwing van Luther.

Dat alles komt overigens niet in mindering op een bewogen uiteenzetting wat het is om tot Christus te gaan. God Zelf trekt de Zijnen tot Zich. Comrie hierover: *"Als Hij (Christus) verhoogd wordt in de verkondiging des Evangeliums, dan trekt Hij mensen tot Zich. Ten laatste zal het dan te kennen geven dat de ziel dadelijk opstaat en zich zet tot het gaan naar de gepaste en bereidwillige Jezus. Zij kan het nu niet langer uithouden, maar omdat Jezus haar roept, zo komt zij."* Wie door Gods genade met Christus verenigd wordt, ont-

vangt de weldaden van Christus: verzoening en vrede met God. Zijn of haar leven kenmerkt zich door het wandelen met Christus en door de hoop op Zijn toekomst. Daarvan zegt Van Lodenstein: *"Reinig uw hart. Jezus is op weg om te komen. Houd uw lamp brandende om uw Bruidegom te ontmoeten, opdat gij versierd moogt zijn met allerlei parelsnoeren van christelijke deugden..."*

Ouderling Philibert stelde een leerzame bundel samen. Het oude goud is nog niet verdonkerd. Ik miste in deze bundel wel een verwijzing naar de bronnen waaruit de fragmenten genomen zijn. Ook een korte introductie van de geciteerden had niet misstaan. Een bundel als deze dient een wegwijzer naar de oude geschriften zelf te zijn, denk ik. Overigens – het uiteindelijke doel van de samensteller is dat zijn boek "dienstbaar gesteld" zou worden. Ik voeg bij zijn wens de mijne.

N.a.v.: J.B. Philibert (red.), *Komen tot Christus. Een nalezing uit de oudvaders. Uitgeverij De Groot Goudriaan te Kampen. Gebonden. ISBN 90-6140-838-5. 159 pag. Prijs € 17,90.* Ook genoemd: John Bunyan, *Komen tot Jezus Christus. Hoe zondaren tot Hem komen en waarom ze bij Hem welkom zijn. Uitgeverij Groen te Heerenveen. Gebonden. ISBN 90-5030-191-6. 208 pag. Prijs € 14,75.*

J.M.J. Kieviet

STICHTING IN DE RECHTE STRAAT

Stichting In de Rechte Straat organiseert op D.V. 6 t/m 9 februari 2004 een conferentie voor alle leeftijden. Het thema van de conferentie is: "Wie is de Heere?" Deze vraag zal nader uitgewerkt worden door drie sprekers, te weten Ds. W.N. van Middelkoop, Ds. A. Beens en Ds. T. Vanhuyse. Het is goed om met elkaar te luisteren naar en te denken over de gekozen thema's: "God schiep ons naar Zijn Beeld", "Welk beeld van God heeft u?" en "Hoe spreekt u met uw naaste over de Heere?"

Ontspanning en ontmoeting, maar ook verdieping en toerusting zullen het tot een goed samenzijn maken. Het programma begint op vrijdagavond en wordt op maandagmorgen

gezamenlijk afgesloten. De kosten bedragen € 140,- p.p. De conferentie wordt gehouden in conferentieoord 'Het Brandpunt' te Doorn.

Spreekt het u aan om samen met (on)bekenden na te denken over dit onderwerp, dan kunt u informatie krijgen of zich opgeven bij het kantoor van IRS, tel. 0318-431298; e-mail: irs-secr@planet.nl We hopen u in Doorn te mogen begroeten!

JAARVERGADERING G.O.L.V.

D.V. 30 december 2003

Gebouw Gamma Driestar Gouda
aanvang 9.30 uur

"Uitdagend onderwijs, een hype...?!"

van harte worden onderwijsgeven, bestuursleden en verdere betrokkenen bij het reformatorisch/christelijk onderwijs uitgenodigd bovengenoemde jaarvergadering bij te wonen. Ook belangstellenden zijn van harte welkom. Uiteraard vragen een aantal huishoudelijke zaken de aandacht, waarbij we o.m. denken aan mogelijke verdere uitbouw en samenwerking met de RMU. Toch vormt dit niet de hoofdmoot van de jaarvergadering.

Na het openingswoord van onze voorzitter dhr A. Karens met als titel: 'Blijven bedenken' krijgt het thema 'Uitdagend onderwijs, een hype.....?!' verder gestalte. We zijn blij enkele sprekers bereid te hebben gevonden om hierover met ons na te denken.

Drs. B. Kalkman, directielid van Hogeschool De Driestar zal de eerste aanzet tot het thema geven middels een korte lezing. Daarna gaan we in 2 groepen uiteen.

Drs. N.J. Teerds, directeur van schoolbegeleidingsdienst B.G.S. en dhr. B.D. Both, adjunct-directeur van de Rehobothschool te Kootwijkerbroek gaan in een workshop nader in op het thema en dan vooral gericht op het Primair Onderwijs.

Dhr L. van Moolenbroek en dhr. P.M. Morre, beiden docenten aan het Calvin College in Goes/Middelburg gaan nader in op deze thematiek en dan vooral gericht op het Voortgezet Onderwijs.

Ds. P. Mulder, predikant van de Ger. Gem. te Dordrecht hoopt de morgen af te sluiten met een meditatie onder de titel: 'Lokken of confronteren'.

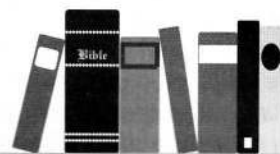
Na beëindiging van de officiële jaar-

vergadering hopen we met elkaar een gezamenlijke broodmaaltijd te nuttigen. We menen een afwisselend en ook actueel programma te hebben samen gesteld gericht op de breedte van ons onderwijs. Er is ook ruimschoots gelegenheid elkaar te ontmoeten. Mogen we rekenen op een goede en grote opkomst?

Van harte welkom in Gouda op D.V. dinsdag 30 december 2003 in Gebouw Gamma om 9.30 uur. Vanaf 9.00 uur staat de koffie klaar!

Namens het bestuur van de Gereformeerde Onderwijzers en Leraren Vereniging,

A. Karens, voorzitter
A. Hoogendoorn, secretaris

BOEKBESPREKINGEN

Dagboeken

We ontvingen nog een tweetal dagboeken. Allereerst van dhr. H. van Dam. *De Heere is mijn Herder. €12,50. Uitgave Den Hertog- Houten.* Dit dagboek handelt over het leven van David. Het grootste gedeelte van de maand december handelt over de geboorte van Christus. Voor de feestdagen zijn er stukjes opgenomen achter in het dagboek. Het is bestemd voor kinderen van acht jaar en ouder. Dhr. Van Dam heeft al veel geschreven voor kinderen. Ook dit dagboek zal zeker zijn weg wel weten te vinden, gebruikt en gewaardeerd worden door kinderen van acht jaar en ouder.

Het tweede dagboek dat werd toegezonden is van C.H. Spurgeon, *Het gouden alfabet, €12,50, Uitgave Den Hertog- Houten.* Dit dagboek gaat over de inhoud van psalm 119. In 1887 schreef Spurgeon een praktische verklaring over Psalm 119 onder de titel *The Golden Alphabeth*. Psalm 119 bestaat uit 22 gedeelten van elk acht verzen. Elk gedeelte begint met een letter van het Hebreeuwse alfabet. Ieder vers per gedeelte begint ook weer met diezelfde letter. De verklaring van Psalm 119 is ingedeeld in dagboekstukjes. Er zijn extra stukjes opgenomen voor de feestdagen, oudejaarsdag en nieuwjaarsdag, die

desgewenst gelezen kunnen worden. In de serie licht op de kandelaar verscheen een boekje van *Joseph Alleine, Uitnemende liefde*, 64 blz., € 6,90, uitgave Den Hertog- Houten. Het boekje bevat zes overdenkingen die Alleine heeft uitgesproken bij het Heilig Avondmaal. Ze zijn nu voor het eerst vertaald door drs. J. Versloot. Joseph Alleine leefde van 1634-1668. Hij was predikant te Taunton in Zuid- Engeland. De auteur is met name bekend geworden door zijn

boek "Betrouwbare gids naar de hemel." In deze adventstijd lijkt het ons een goede gedachte u een citaat weer te geven uit een overdenking over Jesaja 9:6 "En men noemt Zijn Naam wonderlijk". We lezen op blz. 21 en 22 "Genade en recht op lieflijke wijze verzoend. Het recht en de genade van God lijken met betrekking tot de gevallen mens als het ware met elkaar in strijd te zijn. U weet dat Darius een besluit gemaakt had, dat al wie in dertig dagen een verzoek zou

doen van enig god of mens, in de leeuwenkuil geworpen zou worden. Daniël komt binnen het gevaar van dit besluit; wat moet er nu gedaan worden? Of Daniël moet gespaard worden- maar wat zou er dan gebeuren met de wetten der Meden en Perzen? – of anders moet Daniël verslonden worden- en dan zou de koning wreed handelen jegens zichzelf. Toch beschikte de Voorzienigheid het zo dat deze wet bekrachtigd werd en Daniël gespaard werd. Zo ook hier: de mens heeft gezondigd, en God sprak dat hij moest sterven. En nu is het: of de mens moet sterven, of God moet ontrouw zijn aan Zijn Woord. Welnu, wat zal er gedaan moeten worden? De wijsheid van God komt tussenbeide en vindt een Persoon Die zou sterven: en zo is Gods waarheid gered en Zijn genade verheerlijkt. Maar waar zal deze persoon gevonden worden? Engelen noch mensen konden ervoor sterven. God zou echter de menselijke natuur op Zich nemen, en die zou lijden, opdat God en mens verzoend zouden kunnen worden. 'De goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten, de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen' (Psalm 85:11). Goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten. Hoe kan dit? Het schijnt dat zij op grote afstand van elkaar waren en niet tot elkaar gebracht konden worden. De waarheid zei dat de mens zou moeten sterven, en genade zei dat de mens gered moest worden. De waarheid zei: als hij niet sterft, ben ik een leugenaar, en waar is dan de reputatie van mijn waarheid? Maar genade pleit: als hij sterft, waar is dan het aanzien van mijn genade en barmhartigheid? Welnu, de wijsheid van God komt tussenbeide met een Borg, en Die wordt verkocht omwille van de schulde. Gerechtigheid en vrede zullen elkaar kussen. Hoe kan dit? Gods recht en gerechtigheid vereisten dat een mens voldoening zou moeten geven. Maar die is geheel verzoend in Christus: Hij verzoende God en mens met elkaar."

Basisbibliotheek voor theologiestudenten Cuba!

**iedere € 10,-
telt mee bij deze
najaarsactie!**
(minder mag, méér ook)

Betaalt u mee?
Giro 95200
Bank 3019.57.363
t.n.v. SEZ te
Streefkerk

Spaanse Evangelische Zending

Misión Evangélica Holandesa para España

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam
tel. en fax 0184 - 61 16 07 b.g.g. 0184 - 61 55 43
E-mail: SEZ@rdnet.nl

De bestuursleden van de SEZ zijn afkomstig uit de Ned. Herv. Kerk, de Chr. Geref. Kerken, de Geref. Gemeenten, de Geref. Gemeenten in Ned. en de Oud Geref. Gemeenten.

TE KOOP GEVRAAGD

Theologische boeken
oude en nieuwe druk
tel. 0577 401065

BESLUIT TOT FUSIE GENOMEN.

Vrijdag 12 december is besloten tot de vorming van de PKN per 1 mei 2004, onzes inziens een modern-plurale kerk. In de Nederlandse Hervormde Kerk was men nog aanspreekbaar op de belijdenis, nu is de belijdenis zelf pluralistisch geworden. We weten niet wat dit allemaal teweeg zal brengen. Welke gemeenten en predikanten kunnen zich om des gewetens wil hierin niet vinden? Waar zullen scheuringen binnen gemeente en kerkenraden optreden? Hoeveel rechtszaken zullen er aangespannen worden? Wie zullen de Hervormde Kerk voortzetten op basis van de hervormde kerkorde van

1951? Wat een getuigenis van eenheid naar de wereld toe zou moeten zijn, kon op deze wijze wel eens in het tegendeel verkeren. We leven hartelijk mee met hen die door het fusiebesluit met grote zorgen, gewetensnood en onzekerheden te maken krijgen. Moge de Heere het geheel van het kerkelijke leven in Nederland gedenken en doen samenwerken wat werkelijk één is op de grondslag van Gods onfeilbaar Woord en de drie formuleren van enigheid. Ons blad hoopt later uitgebreider op het fusiebesluit terug te komen.

AvH

Laat ze niet in de kou staan!

Winterhulp Oost-Europa

De armoede in Oost-Europa is groot! Honger en kou bedreigen duizenden arme gezinnen en ouderen in Bulgarije, Moldavië, Oekraïne, Roemenië, Servië en Wit-Rusland. Kom Over En Help geeft winterhulp via de kerken. Deze hulp bestaat uit geld voor verwarming, voedsel, kleding, medicijnen en vaak ook christelijke lectuur.

Help mee! Voor €10,- vult u de boodschappentas van een arm gezin of oudere in Oost-Europa. Met vijf tassen (€50,-) helpt u hen de hele winter door!

Vul de boodschappentas!
Giro 35 35 181

Stichting Kom Over En Help

Postbus 138 • 3860 AC Nijkerk • Tel. (033) 246 32 08
Fax (033) 246 28 07 • info@koeh.nl • www.koeh.nl

DANKBETUIGING

Ter gelegenheid van ons veertigjarig huwelijks- en ambtsjubileum ontvingen wij wekenlang een stroom van felicitaties per post en per e-mail, terwijl op onze receptie velen ons persoonlijk hebben gefeliciteerd.

Voor alle goede woorden, tekenen van geestelijke verbondenheid en bewijzen van hartelijke genegenheid, ontvangen uit en van buiten de gemeenten en de kerken waarin de Heere ons een plaats gaf, zijn wij u en jou bijzonder dankbaar.

Omdat het ons onmogelijk is, iedereen persoonlijk te danken, doen wij dat langs deze weg.

Wij hebben het alles ontvangen als een geschenk van de Heere, Die riep en bekwaamde, spaarde en leidde. "Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is".

Zijn Naam zij geprezen voor zoveel onverdiende gunst.

Ds en mevr. J. Westerink

Help De Vluchtheuvel helpen.

De Vluchtheuvel, werkzaam binnen de gereformeerde gezindte, biedt hulp bij psychische, huwelijks- en gezinsproblemen.

Wordt nu donateur (2 x p.j. ontvangt u een nieuwsbrief). Voor informatie bel: 0348 - 489990. Of stort uw gift op bankrekeningnr.: 1125.06.399 t.n.v. De Vluchtheuvel, Woerden.

Voor info bel:
0416 - 692 787
of
0341 - 425 712

Reformatrische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

BIJBELSE HULPVERLENING CHINA

Leer en leven in China

Leer en leven dienen onder alle christenen in overeenstemming te zijn. China kent geen christelijke moraal. De leden van de huisgemeenten worstelen met de tucht van Gods Woord op alle terreinen van het leven: huwelijk, opvoeding, omgang enz. Om hen bij te staan werken we momenteel aan de vertaling van een 5-delige serie 'Leer en Leven' van betrouwbare oude schrijvers. De projectkosten zijn 20.000 euro. Wilt u hier een steentje aan bijdragen?

AMERSFOORT
Tel. 033-2770287
Raadpleeg voor meer info:
www.chinachristianbooks.com
U kunt uw gift overmaken op bankrekeningnummer:
3473-76.029